

УДК 614.4:616.98-07:303.4(477-25)

Г.О. Слабкий¹, Ж.В. Антоненко², О.В. Юрченко²

ВИМІРЮВАННЯ КОНТИНУУМУ ДОГЛЯДУ У ЗВ'ЯЗКУ З ВІЛ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ЗАХОДІВ ІЗ ПРОТИДІЇ ЕПІДЕМІЇ У М. КИЄВІ

¹ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», м. Київ, Україна

²Київська міська клінічна лікарня №5, м. Київ, Україна

Мета – провести вимірювання континууму догляду у зв'язку з ВІЛ для виявлення прогалин та отримання стратегічної інформації щодо заходів із протидії епідемії ВІЛ-інфекції у м. Києві.

Матеріали та методи. Крос-секційний каскадний аналіз даних щодо забезпечення континууму догляду у зв'язку із ВІЛ у м. Києві, статистичні та оціночні дані, дані програмного моніторингу виконання заходів із протидії епідемії ВІЛ-інфекції.

Результати та висновки. Вимірювання континууму догляду у зв'язку з ВІЛ у м. Києві дає змогу на кожному етапі встановити обсяги зменшення групи людей, які живуть з ВІЛ; оцінити переваги і недоліки в наданні профілактичних та лікувальних послуг у сфері протидії епідемії ВІЛ/СНІДу; встановити прогалини та спрямувати зусилля на розробку конкретних заходів щодо поліпшення цих послуг, які підлягають вимірюванню та оцінці ефективності щодо запропонованих змін у динаміці.

Ключові слова: каскадний аналіз, континуум догляду, люди, які живуть із ВІЛ, епідемія ВІЛ/СНІДу, Київ.

Вступ

У доповіді Об'єднаного агентства ООН з ВІЛ/СНІДу (UNAIDS) і ООН-Хабітат (United Nations Human Settlements Programme), присвяченій поширенню ВІЛ-інфекції у великих містах, м. Київ названий одним із 27 найбільш уражених епідемією ВІЛ/СНІДу міст світу [1, 5].

На сьогодні вперше в історії склався глобальний консенсус із такого питання: якщо 90% людей, які живуть з ВІЛ, будуть знати свій статус, і якщо 90% людей, які знають свій ВІЛ-статус, будуть отримувати лікування, то у 90% людей, які отримують лікування при ВІЛ, можна буде добитися вірусної супресії. За результатами моделювання, досягнення цієї амбітної мети дасть змогу до 2030 р. викоринити епідемію СНІДу в усьому світі.

Це, своєю чергою, матиме суттєвий позитивний вплив на економіку та охорону здоров'я. Забезпечення досягнення цільових показників «90–90–90» до 2020 р. дасть змогу суттєво зменшити ризик поширення ВІЛ-інфекції серед усіх груп населення, що особливо актуально для великих міст, таких як Київ [4].

За даними Київського міського центру профілактики та боротьби зі СНІДом станом на 01.07.2015 р., під медичним спостереженням перебувають 10 910 ВІЛ-інфікованих громадян України (390,2 на 100 тис. населення). Розрахована на основі Spectrum/EPP program [6] оціночна чисельність людей, які живуть з ВІЛ, у м. Києві станом на 01.01.2015 р. становить 32445 осіб (попередні розрахунки, 2015 р., не узгоджені на національному і регіональному рівні). За оціночними даними, спостереження охоплені лише 33,6% ВІЛ-інфікованих осіб.

Однією з особливостей м. Києві є розгалужена мережа і досить високий рівень доступності широкого спектру послуг у сфері ВІЛ/СНІДу для усіх верств населення. Водночас, наявні дані (у т.ч. отримані при проведенні ситуаційного аналізу методом триангуляції, 2013 р.) свідчать про нагальну потребу в забезпеченні посилення відповіді на епідемію через втілення ефективної стратегії, побудованої з урахуванням усіх факторів, які можуть вплинути на ситуацію в регіоні у перспективі, та вказують на необхідність пошуку дієвих шляхів досягнення стратегічних цілей [1].

Вивчення та максимальне урахування усіх факторів впливу на епідемію є інформацією для стратегічного аналізу, що вкрай важливо для розробки комплексного плану дій і прийняття важливих стратегічних управлінських рішень, орієнтованих на досягнення конкретних цілей.

Мета роботи – провести вимірювання континууму догляду у зв'язку з ВІЛ для виявлення прогалин та отримання стратегічної інформації щодо заходів із протидії епідемії ВІЛ-інфекції у м. Києві.

Матеріали та методи

Проведено крос-секційний каскадний аналіз даних щодо забезпечення континууму догляду у зв'язку з ВІЛ у м. Києві. Використано дані галузевої статистичної звітності, статистичні та оціночні дані, дані програмного моніторингу виконання заходів із протидії епідемії ВІЛ-інфекції.

Вперше для оцінки надання послуг людям, які живуть з ВІЛ, у м. Києві застосовано каскад Гарднера (Edward M. Gardner, MD, Denver Public Health [2]), який

з 2013 р. впроваджений в Україні та рекомендований для запровадження на регіональному рівні. Метод аналізу відображає послідовність заходів із профілактики, лікування та догляду, перехід пацієнта з однієї служби до іншої та поступове скорочення охоплення обраної групи населення на етапах надання послуг. Особливість методу полягає в тому, що виявлення на кожному з етапів зменшення аналізованої групи населення дає змогу встановити обсяги цього зменшення і тим самим привернути увагу до його причин, зокрема, переваг і недоліків послуг, які надаються.

Результати дослідження та їх обговорення

На рисунку наведено континуум медичних послуг ВІЛ-інфікованим у м. Києві щодо цілей «90–90–90» станом на 01.01.2015 р.

Враховуючи відсутність даних щодо кількості осіб, які знають про наявність у них ВІЛ-інфекції, континуум побудований щодо кількості ВІЛ-інфікованих осіб, які перебувають під медичним спостереженням. Їх частка (без урахування дітей до 18 міс., народжених від ВІЛ-інфікованих матерів, які перебувають на моніторингу) становила лише 32% (n=10 462) від оціночної кількості людей, які живуть з ВІЛ (n=32 445). За умови досягнення цілі «90%», кількість людей, які перебувають під медичним спостереженням, мала б становити на початок року 29 200 осіб.

Кількість ВІЛ-інфікованих осіб, що становлять активну диспансерну групу (пройшли диспансерне обстеження в Київському міському центрі профілактики та боротьби зі СНІДом принаймні один раз на рік), у 2014 р. дорівнювала 91% (9492 осіб).

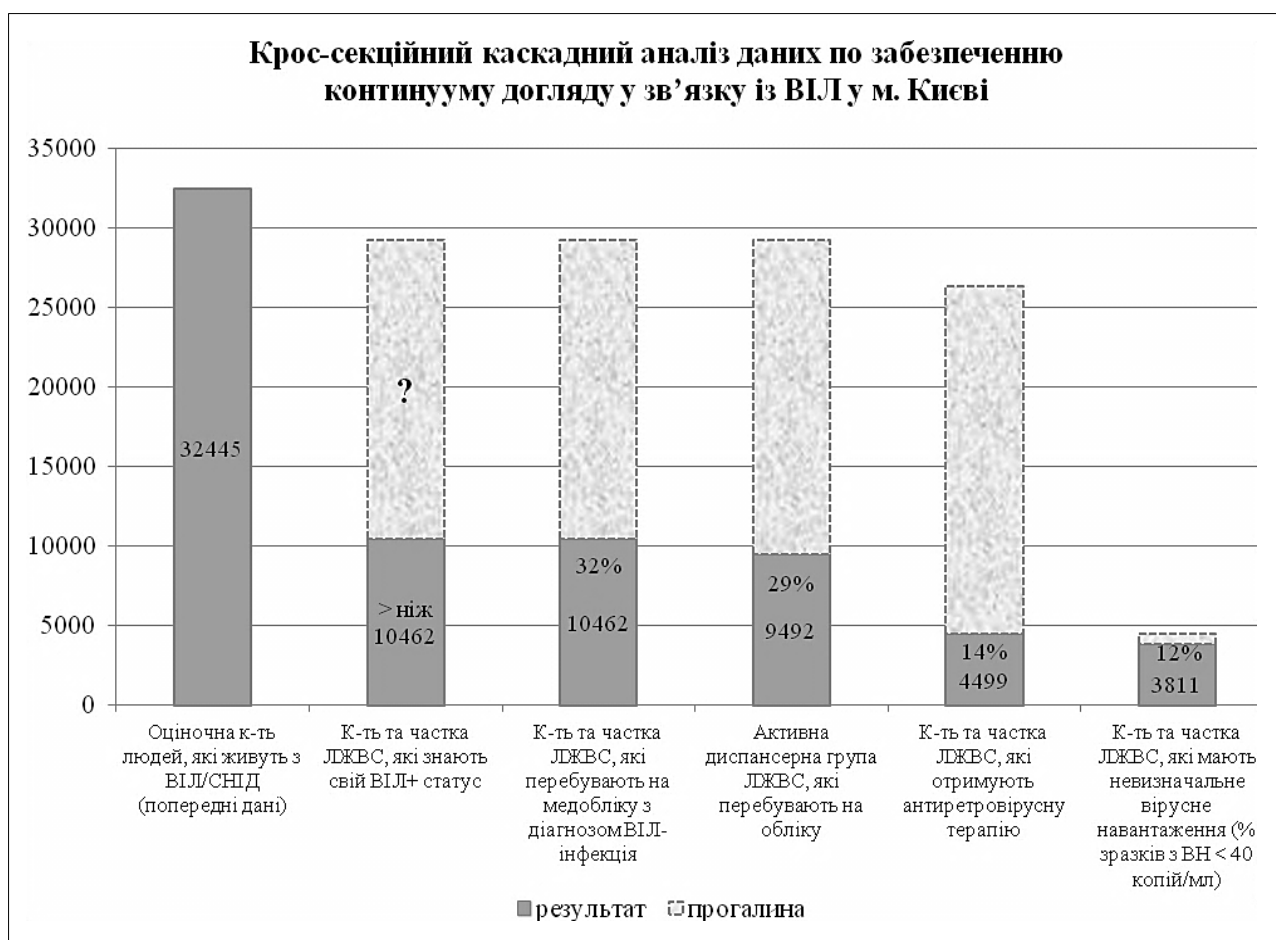

Рис. Прогалини у досягненні цілей стратегії «90–90–90» у м. Київ станом на 01.01.2015 р.

У разі досягнення рівня охоплення лікуванням 90% від тих, хто перебуває під медичним спостереженням (або 81% від оціночної кількості людей, які живуть з ВІЛ), антиретровірусну терапію (АРТ) на початок 2015 р. мали б отримувати 26 280 ВІЛ-інфікованих осіб. Показник 2014 р. по м. Київ становив лише 43% (n=4499), або 14% від оціночної кількості.

Кінцевим індикатором континууму догляду у зв'язку з ВІЛ є зниження вірусного навантаження у 90% людей, які отримують АРТ (або 73% від оціночної кількості людей, які живуть з ВІЛ). За даними клініко-лабораторного моніторингу ефективності АРТ, станом на 01.01.2015 р. вірусне навантаження <40 РНК-копій/мл зафіксовано у 3811 осіб, що становить 14,5% від кількості

осіб, які б мали отримувати лікування (n=26 280), або 12% від оціночної кількості людей, які живуть з ВІЛ у м. Київ.

З точки зору досягнення цілей стратегії «90–90–90» (за останніми рекомендаціями UNAIDS [4] щодо забезпечення контролю за поширенням ВІЛ-інфекції через мінімізацію циркуляції вірусу в популяції), то ситуація на сьогодні у м. Київ досить складна як унаслідок певних обмежень у призначенні АРТ, так і через украй низьке охоплення людей, які живуть з ВІЛ, медичним наглядом.

У результаті проведеного каскадного аналізу встановлено, що наявна у м. Київ система надання послуг у сфері ВІЛ/СНІДу потребує поліпшення. Серед основних прогалин у системі виявлено: вкрай низький рівень охоплення диспансерним спостереженням осіб, яким за результатами скринінгу підтверджено ВІЛ-інфекцію; недостатня увага приділяється виявленню та залученню до медичних програм ВІЛ-інфікованих осіб з числа груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ; ВІЛ-інфекція найчастіше виявляється на пізніх стадіях; діючий порядок виявлення та реєстрації випадків ВІЛ-інфекцій при зверненні населення до медичних закладів потребує оптимізації з урахуванням відмінностей на рівні територіально-адміністративних одиниць міста; не встановлені причини стрімкого поширення ВІЛ-інфекції статевим шляхом; дані рутинного епідагляду не дають змоги об'єктивно оцінювати вплив наявних профілактичних інтервенцій.

Висновки

В умовах розвитку сучасної системи протидії епідемії ВІЛ/СНІДу виникає нагальна потреба в комплексному дослідженні позитивних і негативних факторів, які можуть вплинути на ситуацію у регіоні в перспективі, а також шляхів досягнення стратегічних цілей подолання епідемії. Ці фактори є інформацією для стратегічного аналізу, з використанням якої має складатися комплексний стратегічний план розвитку системи протидії епідемії, здійснюватися науково обґрунтована, всебічна і своєчасна підтримка прийняття важливих стратегічних управлінських рішень у сфері ВІЛ/СНІДу. Стратегічний аналіз з використанням оцінки континууму догляду у зв'язку із ВІЛ має на меті підготувати множину альтернатив для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, орієнтованих на досягнення перспективних цілей. Для підвищення ефективності стратегічного аналізу передбачено залучення всіх можливих інформаційних джерел, які забезпечують мінімізацію витрат на її отримання, використання, обробку та захист.

Вимірювання континууму догляду у зв'язку з ВІЛ у м. Київ дає змогу на кожному етапі встановити обсяги зменшення групи людей, які живуть з ВІЛ, оцінити переваги і недоліки в наданні профілактичних і лікувальних послуг у сфері протидії епідемії ВІЛ/СНІДу, встановити прогалини та спрямувати зусилля на розробку конкретних заходів щодо поліпшення цих послуг, які підлягають вимірюванню та оцінці ефективності щодо запропонованих змін у динаміці.

Перспективи досліджень полягають у подальшому вивченні вищезазначеної проблеми.

Література

1. *Регіональний проект з триангуляції даних у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в місті Києві. Підсумковий звіт* / Х. Азман, Ж. Антоненко, Н. Бугаєнко [та ін.]. – Київ : МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2015. – 72 с.
2. *Editor's Choice: The Spectrum of Engagement in HIV Care and its Relevance to Test-and-Treat Strategies for Prevention of HIV Infection* / Edward M. Gardner, Margaret P. McLees, John F. Steiner [et al.] // *Clin. Infect. Dis.* – 2011. – Vol. 52 (6). – P. 793–800.
3. *Ending the Urban AIDS Epidemic*. Nairobi: United Nations Human Settlements Programme; 2015 [Electronic resource]. – Access mode : <http://unhabitat.org/books/ending-the-urban-aids-epidemic>. – Title from screen.
4. *Fast-Track: accelerating action to end the AIDS epidemic by 2030*. UNAIDS. 2015 [Electronic resource]. – Access mode : http://www.unaids.org/en/resources/documents/2015/201506_JC2743_Understanding_FastTrack. – Title from screen.
5. *UNAIDS outlook 2014: the city report*. Geneva: UNAIDS; 2014 [Electronic resource]. – Access mode : http://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/JC2687_TheCitiesReport_en.pdf. – Title from screen.
6. *Updates to the Spectrum model to estimate key HIV indicators for adults and children* / J. Stover, K. Andreev, E. Slaymaker [et al.] // *AIDS*. – 2014. – Vol. 28 (4). – P. S427–S434.

Дата надходження рукопису до редакції: 25.02.2016 р.

Измерение континуума ухода в связи с ВИЧ как неотъемлемая составляющая системы стратегической информации о мероприятиях по противодействию эпидемии в г. Киев

Г.А. Слабкий¹, Ж.В. Антоненко², А.В. Юрченко²

¹ГУ «Украинский институт стратегических исследований МЗ Украины», г. Киев, Украина

²Киевская городская клиническая больница № 5, г. Киев, Украина

Цель – провести измерение континуума ухода в связи с ВИЧ для выявления пробелов и получения стратегической информации о мерах по противодействию эпидемии ВИЧ-инфекции в г. Киев.

Материалы и методы. Кросс-секционный каскадный анализ данных по обеспечению континуума ухода в связи с ВИЧ в г. Киев, статистические и оценочные данные, данные программного мониторинга выполнения мероприятий по противодействию эпидемии ВИЧ-инфекции.

Результаты и выводы. Измерение континуума ухода в связи с ВИЧ в г. Киеве позволяет на каждом этапе установить объемы уменьшения группы людей, живущих с ВИЧ; оценить преимущества и недостатки в предоставлении профилактических и лечебных услуг в сфере противодействия эпидемии ВИЧ/СПИДа; установить пробелы и направить усилия на разработку конкретных мероприятий по улучшению этих услуг, подлежащих измерению и оценке эффективности по предложенным изменениям в динамике.

Ключевые слова: каскадный анализ, континуум ухода, люди, которые живут с ВИЧ, эпидемия ВИЧ/СПИДа, Киев.

Measurement continuum of care in due to HIV as an integral component of strategic information regarding the response to the epidemic in Kyiv

G.O. Slabky¹, Zh.V. Antonenko², O.V. Yurchenko²

¹ PE «Ukrainian Institute of Strategic Researches MHC of Ukraine», Kyiv, Ukraine

²Kyiv City Clinical Hospital № 5, Kyiv, Ukraine

Purpose – measuring a continuum of care for HIV to identify gaps and getting strategic information about the response to the HIV epidemic in Kyiv city.

Materials and methods. Cascade cross-sectional analysis on providing a continuum of care in relation to HIV in Kyiv city, statistical and estimated data, data monitoring program of measures on combating the HIV epidemic.

Results and conclusions. Measuring the continuum of care in relation to HIV in Kyiv city has allowed at each stage to set the volume reduction of people living with HIV to evaluate the advantages and disadvantages in providing preventive and medical services in the field of HIV/AIDS, to establish the gaps and direct efforts to develop specific measures to improve these services are subject to measurement and evaluation of effectiveness on the proposed changes in the dynamics.

Key words: cascade analysis, continuum of care, people living with HIV, HIV/AIDS, Kyiv.

Відомості про авторів

Слабкий Геннадій Олексійович – д.мед.н., проф., в. о. директора ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»; пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна.

Антоненко Жанна Валентинівна – зав. відділу моніторингу і оцінки заходів із протидії епідемії ВІЛ-інфекції Київського міського центру профілактики та боротьби зі СНІДом; Київська міська клінічна лікарня № 5; вул. Відпочинку, 11, м. Київ, 02218, Україна.

Юрченко Олександр Володимирович – к.мед.н., головний лікар Київської міської клінічної лікарні № 5; вул. Відпочинку, 11, м. Київ, 02218, Україна.